

Varza, toporul și strunga de oi

Vacanța de vară era unul dintre cele mai așteptate momente din an, laolaltă cu alte evenimente de gen: celelalte două vacanțe, Paștele, Crăciunul, ziua mea și ori de câte ori se putea lipsi cu încredere de la școală.

Într-o astfel de minunată și multășteptată perioadă, plănuisem cu tataie să dăm o fugă până la stâna lui Bulz, aflată vreo cînșpe kilometri mai la vale de Nehoiu, pe drumul care duce la Buzău.

Ăl bătrîn fusese molipsit de patima oieritului chiar de către Bulz, un cioban simpatic și guraliv, degrabă dătător peste cap de țoiuri cu țuică.

— Ia-ți, bre, câteva mioare, nu multe, vreo 5-10-15, în doi-trei ani le dublezi, apoi să vezi cum îți curge brânza și lâna. Te umpli de bani, să știi, îl prostise Bulz pe tataie.

Bineînțeles, de doi ani oile nu numai că nu se înmulțiseră, ba chiar scăzuseră cu vreo patru la număr, de fiecare dată Bulz dând vina pe urși și lupi.

— Da' numa' p-ale mele, mă, Sile, că le tai io, dracu', pe toate! se revoltase ăl bătrîn la ultima întrunire de țuică.

— Nea Dumitre, dă iama și-n ale altora, să știi! Uite, dacă vrei să ai esact situația din teren, tre' să vii să le faci recesământu', bre! Acuma, să-ți spui cinstit, nici nu mai știu esact care-i ale matala, propusese Bulz dând peste cap al unșpelea țoi.

— Ce necesământ, mă? Țăla nu e pentru oameni? rămăsese ăl bătrân cu gura la fel de deschisă ca a ulceleii cu țuică.

— E și pentru oi, bre, a băgat ăștia acuma, la Cooperativă. Le dă cu văcsea și le numără. Și io mi le pui, iote, aci, pă carnet: doo verzi – a lu' Cireap, cinci roșii – a lu' Podosu, cinci albastre – a lu' Băsănau, zece verde cu roșu – a lu' nea Dumitru! Păi, no?

— Aha! conchise ăl bătrân după ce dădu țuica pe sistem, la vale. Păi nu ziseși că nu știi care-s ale mele exact? reveni el uimit.

— Bre, am zis că nu știu esact, adică știu aproximativ, nu că nu știu deloc. Adică eu știu, da' nu esact. Pricepi? zise Bulz, întinzând țoiul să-l umple. Ascultă la mine, situația din teren e sfântă. Vii, le recunoști, le numeri, ies zece la număr și aia e! conchise el cu un zâmbet pe fața nerasă.

După trei secunde de privit la ciurul de mălai de pe cuptor, tataie se scărpină pe după ceafă și îl lovi revelația:

— Zece? Cum zece, mă, Sile? Nu trebuia să fie mai multe?

Bulz se așeză mai bine pe scaun, dădu țoiul la o parte, își drese vocea și începu să le socotească pe degete:

— Păi, nu-ți spusei acu' o lună că p-aia cu miel a luat-o ursu', a bălțată a căzut în râpă și și-a rupt un picior, iar a mai bătrână din toate a dispărut?

— S-o fi aruncat singură în fața ursului, mă, Sile, dacă zici că era a mai bătrână, clipi unchiașul cu subînțeles. Da' mielu' lu' aia cu ursu', unde-i, mă? reveni tataie pe meterezele conversației.

— Ță... l-a rupt câinii... când s-a bătut cu ursu'. N-a rămas mare lucru din el.

— Da' aia cu picioru' rupt? Măcar cu un kil de carne să mă fi ales și io, mă, Bulzule! oftă ăl bătrân.

— Uite, bre, nea Dumitre, că ne cunoaștem de atâta vreme și ai țuică bună: când vii la recesământ dau io o pastramă și trei kile de caș. Bine?

În urma răspunsului afirmativ, Bulz bătu palma cu unchiașul și, înainte de a pleca, nu uită să-i reamintească:

— Da' să nu uiți să-mi aduci și fro trei-patru kile de țuică d-asta, d-a matale, că e midecament, bre, ia leșinu' dă pă inimă ca cu mâna și face somnu' ușor ca fulgu'.

Și uite-așa, într-una din zile ne-am trezit cu ceva vreme înainte de răsărit, ne-am luat în ranițe de-ale gurii pentru drum, țuica pentru Bulz și am plecat cu autobuzul de ora șase. Pe la șapte fără ceva descindeam în Șețu și luam pieptiș dealurile pline cu livezi de pruni. Triluri de păsăruici gureșe, aer proaspăt, arome palide purtate de briza dimineții, pașii noștri scârțâind prin iarba verde, vară, soare crud și călâi... Peste o jumătate de oră intram pe un drum forestier ce-o tăia de-a dreptul prin pădure.

Vreme de o oră și ceva am tot dezbătut problema oilor care mureau numai pe partea lui ăl bătrân.

— Cum dracu', mă, mațule, de m-a prostit ăsta să iau oi? se rezemă tataie de-o cioată plină cu mușchi. Că se dublează, că mă umplu de lână și bani, iar de doi ani abia de-mi scapă ceva brânză, de Paști mi-am văzut mielu', că ăla de la oi n-apucă o lună de viețuit, toată lâna i-am lăsat-o lui, ba încă îi mai plătesc și o sută de lei de oaie! Și să vezi belea: cân' oi ajunge la stână, o să-mi spună că nu mai am decât o oaie și pentru una nu face recesământ, hă-hă!

Într-o vale largă, cu păduri pe trei părți și o râpă adâncă, dar împădurită cu fag, pe a patra, se afla stâna lui Bulz. Câinii ne-au simțit de la doi kilometri și au năvălit pe noi. Erau cei mai mari câini pe care-i văzusem vreodată și cu fiecare lătrătură simțeam cum mi se scurge viața din trup.

— Stai lângă mine, mațule, că te rup ăștia, mă luă tataie pe după umăr. Băăă, cheamă-ți câinii, băăă! strigă el din toți rărunchii, iar ecoul îi întoarse vorbele de câteva ori.

Două fluierături prelungi urmate de niște onomatopее „nia-nia” au produs potolirea uriașelor creaturi.

— Ursu, Breazu, Grivei, nia! Lasă-l! se auzi mai apoi și câinii se făcură nevăzuți.

— Uite, făcu ăl bătrân arătându-mi pe după niște mușuroaie, nu pleacă, rămân aci de pază până îi cheamă ciobanu' să le dea de mâncare sau până când o pleca la păscut cu oile.

După un sfert de oră ne strângeam mâinile cu Bulz și cu cei patru ciobani din subordinea lui. Bidonul de cinci kile cu țuică i-a înflorit fața lui Bulz într-un uriaș zâmbet neras de două săptămâni.

— Boieru', tot boier, plescăi el la tataie. Nea Dumitre, să trăiești! Ia de stai aci și hodinește-te, că taman plecam cu oile la iarbă. Om vorbi mai încolo, cân' ne-om întoarce. Vă face baciū' Cotoi de mâncare, mai adăugă Bulz și se puse pe chemat câinii și mânat oile din țarc.

Baciul Cotoi era un moș uitat de vremuri, cu trei dinți în gură și ceva păr pe cap, dar tare haios și vioi.

— Am venit aci, râdea el, că mă căuta Moartea p-acas', pă la Cătiaș. A găs't-o pă baba mea și io am

scăpat. De cinci ani îs aci și cre' că mai stau cinșpe până m-o găsi.

Făcuse ambele războaie, ținuse trei neveste, dar nu avusese noroc la făcut copii.

— Prima era stearpă, a doa n-a vru', iar asta, ultima, a mai a dracu', cân' am fo' gata să fac, a fugit cu Moartea, hă-hă!

Din vorbă-n vorbă, din glumă-n glumă și din basm în basm, am dat-o-n foame.

— Mă, Cotoi, făcu tataie după o vreme, ai ceva de băgat la ghiozdan, că noi s'tem de-azi dimineață pe drumuri.

— Mă, Dumitre, n-am decât niște caș, lapte, doo verze și dacă pui d-o mămăligă, bine-ar fi, își sticli moșul cei trei dinți la tataie.

— D-apăi, nu zicea Bulz ca să faci de mâncare?

— Io, mă? se puse moșul pe răs. Io-s calificat la muls oile, mă! Dacă vreți mâncare, luați de faceți ceva, că și mie îmi cântă mașilii, adăugă el râzând.

Am intrat cu tataie în bordeiul ciobanilor, am identificat două oale cu lapte adevărat, cele două verze și un socotei cu mălai.

— Mă, mașule, tu mai știi cum făcea mă-ta mare varză cu lapte?

— Păi, nu era cu lapte acru, bre?

— Acru-neacru, tu nu vezi că ăștia n-au nimic aci? Ia, Cotoi, ai, mă, un cuțit?

— N-am, mă, că nu-mi dă voie Bulz, se auzi moșul. Cică-s prea bătrân să umblu cu arme albe, hă-hă! râse el.

— Și cu ce dracu' tai varza? continuă tataie.

Ne-a părut rău că nu luasem bricegele la noi, că de fiecare dată când mergeam la coasă le puneam

în ranițe, iar acuma, când aveam nevoie, ne uitam lung prin bordei după ceva cu tăiș.

— Iote cu ce, mă, mațule, ieși tataie învingător de după o rogojină atârnată într-un colț, ținând în mână un topor.

Luă o gură de lapte, ieși afară, puse varza pe un butuc mare folosit ca tăietor de lemne, apoi scuiță în palme și se apucă de tăiat varza voinicește, în cuburi cât un pumn de copil. A turnat jumate dintr-o oală cu lapte într-un tuci și l-a pus la fiert pe niște pirostirii. După ce laptele a început să se umfle, a aruncat peste el o lingură de sare și varza cioplită măiestru cu toporul.

— Să vezi ce drăcovenie iese! Moare mă-ta mare de ciudă, hă-hă! râdea ăl bătrân frecându-și palmele uriașe.

Urechile noastre se lungiseră considerabil așteptând să fiarbă varza, iar mațele ne implorau să le dăm ceva, orice. După ce a degustat inedita fiertură cu o lingură de lemn și a dat verdictul că e gata, a urmat la rând un tuci pentru măcăligă. Acuma, de foame, aș fi mâncat și paietele de pe bordei, dar fiertura de varză arăta extrem de dubios și avea un fin iz de fum, semn că o parte din compoziție se lipise discret de fundul tuciului.

Am folosit tăietorul de lemne drept masă. Tataie ne-a pus cu dărnicie „varză cu lapte” în niște castroane de lut, alături de măcăligă și caș dulce. M-am chinuit să mănânc cam jumătate din castron, după care am decis că trebuie să las și pentru Ursu, Grivei și Breazu. Ăl bătrân n-a părut rănit în amorul de bucătar, ba chiar a lins castronul lui. La fel și baciul Cotoi.

— Dumitre, nene, zise moșul încântat și bătându-se pe burtă, semeni cu muierea mea de-a doa, le ai p-astea cu ciorbili. Da' ale ei ieșea mai afumate, hă-hă!

Când a venit Bulz cu oile și restul de ciobani, au ras vreo două gături de țuică înainte, apoi ciorba lui ăl bătrân a mers unsă. Numai urale n-a primit tataie, în rest a colecționat un braț de laude.

— Da' nu trebuia, bre, nea Dumitre, să faci matale, zise Bulz după ce sorbi ultima lingură din castron. Uite, se duse el sub o prelată, în bordei, ranița asta e plină de conserve de pește, că-i plac lu' baciul Cotoi. Numa' o mămăligă de făceai și mergeau cu caș de numa'-numa'.

— De ce n-ai zis, mă, Cotoi, de pește? se zburli ăl bătrân la moșul fără dinți.

— Da' ce, mă, voi ați venit la stână să mâncați pește? Rămâneam fără, că Bulz să mai duce la oraș abea peste zece zile. Prăpădeam trei zile dă pește pă voi, hă-hă!

Am răs și noi de s-au speriat câinii.

Că tot se făcuse vremea, au început să dea oile la strungă. Fascinat de fenomen, dar mai ales de viteza cu care le mulgeau, m-am oferit voluntar să golesc oile de lapte. Abia de m-am așezat pe un chituc de lemn, că baciul Cotoi și veni cu o mioară și mi-o vârî în față.

— Hai, dă-i bătaie, nepoate, că ne prinde noaptea, mi-a zis el și s-a dus lângă tataie.

M-am uitat puțin la ciobanul de lângă mine, care, dând rapid din mânuțe, făcea să țâșnească două jeturi albe de lapte din burta oii, iar când am fost sigur că am identificat țâțele ovine, am

strâns cu putere. A urmat un behăit apocaliptic, iar explozia energetică a picioarelor din spate a nevinovatului animal m-a aruncat pe spate, printre miile de căcăreze.

Total surprins de atitudinea neașteptată a oii, m-am ridicat năuc în fund și priveam la grupul de ciobani care, alături de tataie, se tăvăleau prin bordei și pe aiurea de râs.

— Nu te supăra, nepoate! își ștergea lacrimile baciui' Cotoi. La toți curioșii le dau Bălanu' la mulș, de mă și mir că mai are coaie!

Nenorocitul de moș Cotoi îmi dăduse un berbec șut (fără coarne) la strungă.

Târziu, în stație, în timp ce așteptam autobuzul de Varlamu, tataie mă luă pe după umăr și-mi spuse:

— Mă, mațule, iar m-a prostit Bulz. M-am dus bou și mă-ntorc vacă.

— Cum așa, bre? zisei.

— Păi, a zis că dă pastramă, am făcut io de mâncare. Cotoi nu ne-a dat conserve, da' ți-a dat ție să mulgi berbecu' și, culmea, cel mai important lucru, nici recesământu' nu l-am făcut, că doar de-asta am mers. Cum ar veni, mă-ntorc la mă-ta mare și futut în cur, și cu banii luați, de nici măcar nu pot să mă laud că am făcut varză cioplită cu toporu', hă-hă! încheie el râzând sănătos.